

OECD VERİLERİNE GÖRE TOPLUMSAL ÇIKTILAR İLE EĞİTİM ARASINDAKİ İLİŞKİNİN EĞİTİMİN DİŞSALLIKLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Barış Çavuş,

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi,

baris.cavus@adu.edu.tr

Özet

Bu çalışmada, “Bir bakışta eğitim: OECD 2016 göstergeleri” ışığında eğitim ile toplumsal çıktılar arasındaki ilişkinin eğitimin dışsallıkları açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Belge incelemesi yöntemi ile elde edilen veriler ilgili değişkenler ışığında eğitimin dışsallıkları ile ilişkilendirilerek içerik analizi ile değerlendirilmiş ve analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, yetişkinlerin eğitim düzeyi yükseldikçe sağlıklı olduklarını bildirme oranının da yükseldiği, sağlık problemlerine bağlı olarak harekete kısıtlılığı yaşadığını belirtme oranının azaldığı, yaşam doyumu düzeylerinin, gönüllülük işi yapma oranlarının, başkalarına güven duygularının ve yönetimde söz sahibi olma oranlarının da yükseldiği tespit edilmiştir. Eğitimin dışsallıkları açısından değerlendirildiğinde bu bulguların, eğitimin sağlık işlevi ve daha sağlıklı bireyler yetiştirme, eğitimin yaşam doyumu üzerindeki olumlu etkisi, toplumun ve devlet kuruluşlarının sunduğu kamu hizmetlerini, gönüllü hizmetleri ve yardım hizmetlerini artırması ve demokrasi ve demokratik toplumun oluşması dışsallıklarıyla örtüştüğü söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: OECD göstergeleri, eğitim, toplumsal çıktılar, eğitimin dışsallıkları

THE EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL OUTCOMES AND EDUCATION IN TERMS OF THE EXTERNALITIES IN EDUCATION ACCORDING TO OECD DATA

Abstract

In this study, it was aimed to evaluate the relationship between education and social outcomes in terms of the externalities of education in the light of “Education at a glance: OECD 2016 indicators”. The data obtained by document review method was evaluated and analyzed with content analysis by associating them with the externalities of education in the light of the relevant variables. As a result of the analysis, it was determined that as the education level of the adults increased, the rate of reporting that they were healthy also increased, the rate of reporting that they had limited movement due to health problems decreased, their life satisfaction levels, the rate of doing volunteer work, their feelings of trust in others, and the rate of having a voice in management also increased. When evaluated in terms of the externalities of education, it can be stated that these findings coincide with such externalities as the health function of education and raising healthier individuals, the positive effect of education on life satisfaction, the increase of public, voluntary and aid services offered by society and state institutions, and the formation of democracy and democratic society.

Key Words: OECD indicators, education, social outcomes, externalities of education

Giriş

Eğitim ile elde edilen kazançların, bireysel ve toplumsal düzeyde ele alınan parasal kazançlarla sınırlı görülmesi uygun bir bakış açısı değildir. Bireysel ve toplumsal düzeydeki parasal kazançların çok az olduğunun saptanması durumunda bile eğitimden beklenen pek çok kazanç olacaktır (Ünal, 1996: 211). İşte bu kazançlar eğitimin parasal olmayan getirileri olarak adlandırılırlar. Kurul'a (2012: 85-86) göre eğitimin parasal olmayan getirileri, tüketim getirileri (*consumption benefits*) ve dışsallıklar (*externalities*) olarak iki grupta incelenebilir. Daha fazla eğitim alan bir bireyin yaşamı boyunca daha çok çalışması ve işgücü piyasasında daha uzun süre kalması, iş doyumu sağlayan bireyin işinin dışında da kendini iyi hissetmesi ve iş haricinde geçirdiği zamanın niteliğinin artması gibi getiriler eğitimin tüketim getirileri olarak örneklendirilebilir. Eğitimin bir bütün olarak topluma yaydığı yararlar ise eğitimin dışsallıkları olarak adlandırılabilir. Eğitim, piyasaların etkililiği, demokratik bir toplum yapısının kurulması ve sürekliliği, toplumda suç oranının azalması, refahın yükselmesi ve bunlara bağlı olarak toplumsal maliyetlerin düşmesi gibi birçok dışsallığın oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Dışsallık, bir ekonomik birimin üretim ya da tüketim faaliyetinin, piyasa dışı yollarla diğer ekonomik birimleri olumlu ya da olumsuz yönde etkilemesi olarak tanımlanabilir. Burada sözü edilen, faaliyet ya da aktivitelerin topluma yayılması ve sonuçları itibarıyla olumlu ya da olumsuz olmasıdır. Dışsallık bir eylemin doğasında vardır ve o eylemin yan ürünü olarak ortaya çıkar. Eğitim hizmetleri, olumlu dışsallık oluşturduğu için değil eğitim ihtiyacının karşılanması için sunulmaktadır. Dışsallık, sunulan bu hizmetin bir yan ürünü olarak ortaya çıkar (Gümüş ve Şişman, 2012: 58-63). Ekonomik çözümleme üzerinde çalışan Neo-klasik ekonomistler bile eğitimin dışsallıkları ile ilgili görüş belirtmişlerdir. Örneğin Habison (1964), modern toplumun ekonomik olduğu kadar politik, toplumsal ve kültürel amaçlarının olduğuna değinmiş, insan kaynağının geliştirilmesinin tüm bunlara erişmek için gerekli bir koşul olduğunu ifade etmiştir. Eğitimin ekonomik katkısı üzerindeki tartışmalar farklı ve birbirlerine karşıt olmasına rağmen eğitimin toplumsal ve kültürel katkıları konusundaki görüşlerin çoğunlukla benzeştiği görülmektedir (Ünal, 1996: 211-212). Eğitimin bu toplumsal ve bireysel çıktıları ve faydaları, yani dolaylı yararları "eğitimin dışsallıkları" olarak adlandırılmaktadır (Taylor, 1999: 16; Ünal, 1996: 212). Ekonomistler, devletin eğitime katkıda bulunması ve eğitimi teşvik etmesindeki temel nedenler arasında eğitimin dışsallıkları olduğunu belirtmektedirler. Ekonomik ve toplumsal kalkınmadaki hızlanmayı artırabilmek için hemen her sistemin yeniden yapılandırılmaya çalışıldığı günümüzde, eğitim sisteminin doğrudan olduğu kadar dolaylı işlevlerinin de dikkate alınarak işe koşulması gerekmektedir (Şimşek, 2001: 239).

Araştırmacılar ve ekonomistler, eğitimin dışsallıklarının olumlu ve olumsuz yönlerinin olduğunu ancak olumlu yönlerinin olumsuz yönlerinden daha baskın olduğunu ileri sürmüşlerdir (Friedman, 1990; McMahan, 1987; Şimşek, 2001; Taylor, 1999; Ünal, 1996; Wolfe, 1995). Örneğin Ünal (1996), her ne kadar olumlu dışsallıklar çoğunlukta olsa da eğitimin dışsallıklarının her zaman olumlu olmayabileceğini savunmaktadır. Baskıcı bir devlet örgütlenmesinin sağlayacağı eğitimin, toplumda antidemokratik değer ve tutumlar oluşturabileceğini, aşırı eğitimin ise bireyde iş doyumsuzluğa yol açabileceğini belirtmektedir. Ayrıca, eğitilmiş bireylerin ülke içerisinde tutulmaması ve beyin göçü olarak tanımlanan ülkelerarası göçü de eğitimin olumsuz dışsallıklarından biri olarak sayılabilir (Ünal, 1996: 211-212). Buna karşın, bazı ekonomistler, eğitimin olumlu dışsallıklar ürettiğini ve toplumsal faydalarının bireyin kendi ile ilgili faydaları aştığını iddia etmektedir. Örneğin, Friedman (1990), en düşük seviyede bile olsa okuryazarlık ve bilgi düzeyine sahip olmayan bir toplumun istikrarlı bir demokratik toplum olmasının imkânsız olduğunu belirtmektedir. Yüksek eğitim düzeyinin dışsal faydaları ortaya çıkarmanın en etkili yolu olduğu düşünüldüğünde, toplumun da eğitime yatırım yapılması konusunda insanları cesaretlendirmesi gerektiği varsayılmaktadır (Taylor, 1999: 16). Kurul (2012: 86), eğitimin parasal olmayan getirileri arasında gördüğü dışsallıkların, eğitimin bir bütün olarak topluma yaydığı yararlar olduğunu ileri sürmektedir.

McMahon'a (1987) göre olumlu dışsallıklar, diğer bireylere dönük faydalar, demokratik yönetimin olduğu bir toplumda yaşamın getirdiği doyum ve buna bağlı özgürlükler, düşük suç oranı, okuma oranının yüksek olması gibi olgulardır. Ona göre, eğitimin en geniş ölçüde dışsal kazançları, yani olumlu dışsallıkları, şu şekilde sıralanabilir (akt. Ünal, 1996: 212, Kurul, 2012: 86):

- Etkili demokrasi ve demokratik kurumlar,
- Verimli piyasalar yoluyla teknik değişmeye uyumun sağlanması,
- Suç oranının düşmesi ve dolayısıyla ceza sistemi ile ilgili harcamaların düşmesi,
- Refahın düşük olmasının getirdiği maliyetlerin düşmesi,

www.jret.org @Her hakkı saklıdır. Dergide yayınlanan yazıların; intihal, etik ve diğer tüm sorumluluğu yazara/yazarlara aittir.

- Tedavi, işsizlik ve kamu sağlığı maliyetlerinin düşmesi,
- Sermaye piyasasındaki aksaklıkların azalması,
- Toplumun ve devlet kuruluşlarının sunduğu kamu hizmetlerinin, gönüllü hizmetlerin ve yardım hizmetlerinin artması,
- Eğitim kurumlarının sunduğu çocuk bakımı ve benzeri hizmetlerle annelerin çalışmalarının kolaylaştırılması, sürücülere verilen eğitimlerle trafik kazalarının azaltılması.

Şimşek'e (2001: 241) göre de eğitimin olumlu dışsallıkları arasında; demokrasi ve demokratik örgütler, etkin piyasalar ve teknolojik değişimler, düşük suç oranları, sosyal yardım desteği, toplum hizmetlerini sunan örgütler, komşuluk ilişkileri ve işyeri ile ilgili faydalar, çağdaşlaşma, okulun çocuk bakıcılığı ve çocukları ekonomik sömürden kurtarma işlevi, kadın eğitimi, sağlık işlevi ve daha sağlıklı bireyler yetiştirme, kaynakların yeniden dağıtımı ile ekonomik gelişme ve verimlilik yer almaktadır. Bu etkinlikler, ekonomide ve toplumsal yaşamda yeterlik, uyum ve anlayış geliştirme yoluyla etkililiği yükseltir. Böylece toplumda eğitim düzeyinin yükselmesinin, demokrasi kültürünün gelişmesine, suç oranının düşmesiyle ceza giderlerinin azaltılmasına, yoksullara yardım, sağlık yardımı ve işsizlik yardımı gibi kamu maliyetlerinin düşmesine; piyasanın etkin işlemesine, sivil toplum örgütlerine katılımın artmasına, doğurganlık oranının düşmesine, gelir dağılımının iyileşmesine, komşuların ve çalışma arkadaşlarının olumlu yönde etkilenmesine katkıda bulunduğu söylenebilir (Kurul, 2012: 86). Yılmaz ve Sarpkaya (2016: 123) eğitimin olumlu dışsallıklarının en önemlilerinden birinin sağlıklı yaşam olduğunu vurgulamış, eğitim aracılığı ile insanların sağlıklı yaşam konusunda bilinçlendiklerini ve farkındalıklarının yükseldiğini belirtmiştir. Yardımcıoğlu ise, eğitimin sağlık ile ilgili olumlu dışsallığı konusunda şunu ifade etmiştir (2013: 51):

Eğitim farklı kanallar vasıtasıyla kişinin ve toplumun sağlık konusundaki tutum ve davranışları üzerinde olumlu etkiler ortaya çıkarmakta ve kişilerin yaşam beklenti düzeylerinin artmasına katkı sağlamaktadır. Eğitim sağlığa zararlı madde kullanımı alışkanlığını azaltmasının yanı sıra, fiziksel sağlığın korunmasına katkı sağlamakta ve obezite riskini azaltmakta, akıl ve ruh (zihinsel) sağlığının korunmasına katkı sağlamaktadır. Bunların yanı sıra eğitim bulaşıcı hastalıklara karşı duyarlılığın artmasına ve düzenli spor yapma alışkanlığı kazanılmasına da etki ederek ölüm oranlarını azaltmasına doğrudan beklenen yaşam süresinin artmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca eğitim ekonomik faktörlerdeki iyileşmeye katkısı yoluyla da sağlık üzerinde olumlu dışsallıklar ortaya çıkarmaktadır.

Misyonunu dünyadaki insanların ekonomik ve sosyal refahını geliştirmek için politikalar geliştirmek olarak belirleyen OECD (*The Organization for Economic Co-operation and Development*), 35 üye ülkesi ile 50 yılı aşkın süredir faaliyet gösteren ve ülkelerin ekonomik büyüme ve finansal istikrar sağlayarak gelişmesine yardım etmeye çalışan çeşitli konularda araştırmalar yapan, veri toplayan ve analizler yaparak değerlendirmelerde bulunan bir kuruluştur. Bu kuruluş, 1998 yılından bu yana her yıl "*Bir bakışta eğitim: OECD göstergeleri* (Education at a glance: OECD indicators)" adı altında küresel çapta bir eğitim raporu yayınlamakta ve üye ülkelerin yanı sıra ilgili araştırmaların yapıldığı diğer ülkelerde mevcut durumu ortaya koyarak öneriler geliştirmektedir. Öğrenme çıktılarının niteliğini ve bu çıktıları şekillendiren politik araçlar ile bağlamsal unsurları inceleyen "*Bir bakışta eğitim: OECD göstergeleri*" raporu, politika oluşturmaya çalışan hükümetlerden, araştırma yapmak ve okulların gelişimine katkı sağlayabilmek için veriye ihtiyaç duyan akademisyenlere kadar çeşitli kullanıcıların ihtiyaçlarına hizmet etmektedir. OECD 2016 raporunda da eğitimin dışsallıkları ile doğrudan ilişkili olduğu düşünülen ve eğitim ile toplumsal çıktılar arasındaki inceleyen bir bölüm yayınlanmış ve ülkelerin ulusal durumları analiz edilmiştir.

Bu bağlamda çalışmada, eğitimin dışsallıkları ile "*Bir bakışta eğitim: OECD 2016 göstergeleri*" nde yer verilen eğitimin toplumsal çıktıları ilişkilendirilerek, ülkelerin mevcut durumlarının analiz edilmesi ve genel olarak değerlendirilmelerin yapılması amaçlanmıştır. Bu temel amaçtan hareketle, "*Bir bakışta eğitim: OECD 2016 göstergeleri*" nin "Eğitim ile toplumsal çıktılar arasındaki ilişki nasıldır?" (OECD, 2016: 154) başlıklı bölümünde verilen tablo ve şekiller, ilgili değişkenler ışığında eğitimin dışsallıkları ile ilişkilendirilerek değerlendirilmiştir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Eğitimin dışsallıkları ile “Bir bakışta eğitim: OECD 2016 göstergeleri”nde yer verilen eğitimin toplumsal çıktıları ilişkilendirilerek, ülkelerin mevcut durumlarının analiz edilmesi ve genel olarak değerlendirilmelerin yapılmasını amaçlayan bu çalışmada temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır (Merriam, 2013: 22-24).

Veri Toplama

Araştırmanın verilerini toplamak için belge incelemesinden yararlanılmıştır (Merriam, 2013: 131). OECD ülkeleri ile ilgili veriler 2016 raporunun “Eğitim ile Toplumsal Çıktılar Arasındaki İlişki Nasıldır?: OECD 2016 Göstergeleri” bölümünden alınmıştır. Raporun ilgili bölümü, yetişkinlerin yeterliklerini ölçmek amacıyla kullanılan “Yetişkin Becerileri Ölçeği” aracılığıyla ülkelerin eğitim ve yeterlik durumları ışığında toplumsal çıktıları incelemiştir. Bazı verilere ulaşılamadığı (yasal izin, erişim engeli, ekonomik etkenler) durumlarda, ilgili bölümlerde en güncel ulaşılabilir olan verilere de yer verilmiştir.

Veri Analizi

OECD göstergelerinin incelenmesine geçmeden önce konu ile ilgili alanyazın taranmış ve araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Bu çerçevede OECD 2016 Bir Bakışta Eğitim raporunun ilgili bölümündeki tablolar ve şekiller incelenmiş; bu bölümdeki kategorilerin, araştırma sorusunun yanıtlanmasında kullanılabileceği ve yeterli olabileceği düşünülmüştür. İlgili rapordan elde edilen belgeler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir (Merriam, 2013: 144).

İlgili belgeler, toplumsal çıktıları; yetişkinlerin sağlık durumunun iyi olması, yaşadığı bir sağlık durumu nedeniyle hareket kısıtlılığı yaşaması, yaşam doyumu, ayda en az bir kez gönüllülük işi yapması, başkalarına güven duyması ve yönetimde söz sahibi olması olarak verilmiş ve ülke istatistikleri tablollaştırılarak sayısallaştırılmıştır. Bu kategorileştirme ile yapılan değerlendirme ile eğitim ile toplumsal çıktılar arasındaki ilişki incelenmiş, söz konusu ilişki eğitiminin dışsallıkları ve ülkelerin mevcut durumları açısından değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Veri analizi sonucunda elde edilen bulgular, “yetişkinlerin sağlık durumunun iyi olması”, “yaşadığı bir sağlık durumu nedeniyle hareket kısıtlılığı yaşaması”, “yaşam doyumu”, “ayda en az bir kez gönüllülük işi yapması”, “başkalarına güven duyması” ve “yönetimde söz sahibi olması” başlıkları altında sırasıyla verilmiş ve ülke istatistikleri tablollaştırılarak sayısallaştırılmıştır.

Yetişkinlerin Sağlık Durumlarının İyi Olması

OECD eğitim göstergelerinin toplumsal çıktılar ile eğitim arasındaki ilişkiyle ilgili bölümünde verilen ilk toplumsal çıktı yetişkinlerin eğitim durumu, okuryazarlık (yeterlik) ve cinsiyet değişkenlerine göre sağlık durumlarının iyi olup olmadığını bildirmesidir. OECD Yetişkin Becerileri Ölçeği kullanılarak analiz edilen bu çıktı ile ilgili bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Toplumsal Çıktılar Bağlamında Eğitim Durumu, Okuryazarlık ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Sağlık Durumunun İyi Olduğunu Belirten Yetişkinlerin (25-64 Yaş Arası) Yüzdeleeri

	Erkek ve Kadın				Erkek				Kadın			
	Tüm eğitim seviyeleri				Tüm eğitim seviyeleri				Tüm eğitim seviyeleri			
	Seviye 0/1	Seviye 2	Seviye 3	Seviye 4/5	Seviye 0/1	Seviye 2	Seviye 3	Seviye 4/5	Seviye 0/1	Seviye 2	Seviye 3	Seviye 4/5
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
OECD												
Ulusal veriler												
Avustralya	72	82	87	90	73	82	87	90	70	83	86	90
Avusturya	67	79	88	95	67	79	88	95	67	79	88	94
Kanada	78	87	92	95	77	86	92	96	80	87	91	93
Şili	53	77	86	91	60	83	85	N/A	46	71	88	N/A
Çek Cumhuriyeti	82	84	90	97	80	84	91	97	83	85	90	97
Danimarka	64	79	88	92	66	79	89	92	61	79	86	92
Estonya	43	55	67	78	43	56	67	77	44	54	67	78
Finlandiya	62	73	84	90	62	71	82	89	63	76	87	92
Fransa	66	79	86	91	70	80	87	91	62	78	85	90
Almanya	74	86	92	97	75	88	93	98	74	85	91	95
Yunanistan	83	86	89	91	86	89	91	94	79	84	88	89
İrlanda	77	87	91	93	80	88	91	92	75	87	92	94
İsrail	68	86	91	95	67	85	91	95	69	86	91	96
İtalya	76	80	85	92	79	84	90	93	72	77	81	91
Japonya	58	66	74	77	58	65	73	78	59	66	75	77
Güney Kore	31	43	53	60	40	48	58	64	25	38	48	54
Hollanda	61	79	84	89	63	83	86	89	60	76	82	89
Yeni Zelanda	78	85	90	93	81	85	89	92	75	84	90	94
Norveç	69	77	86	89	71	78	86	90	68	75	85	88
Polonya	62	77	85	92	62	79	87	92	62	75	84	92
Slovakya	64	74	83	89	65	75	86	91	62	72	81	87
Slovenya	70	79	89	94	73	80	91	95	66	77	87	92
İspanya	63	79	85	91	68	81	85	91	60	78	85	91
İsveç	68	80	87	93	77	82	87	94	60	77	86	91
Türkiye	63	76	80	84	69	79	82	N/A	58	73	78	N/A
ABD	67	81	90	95	71	82	90	95	64	81	89	96
Belçika	76	82	88	91	77	82	89	91	74	82	88	91
İngiltere	71	82	88	92	72	81	88	92	70	83	88	93
Kuzey İrlanda	68	77	86	93	70	78	88	94	66	77	84	92
Endonezya	69	81	86	78	72	81	87	N/A	67	81	85	N/A
Litvanya	48	57	71	83	52	61	73	82	44	54	69	84
Rusya	N/P	N/P	N/P	N/P	N/P	N/P	N/P	N/P	N/P	N/P	N/P	N/P
Singapur	61	75	80	84	61	75	81	84	61	76	79	84
OECD Ortalaması	67	78	85	90	69	79	86	91	65	77	84	90

Kaynak: OECD Göstergeleri: Bir Bakışta Eğitim 2016 (Erişim Tarihi: 27/05/2017)

Not: - Şili, Yunanistan, İsrail, Endonezya, Litvanya, Yeni Zelanda, Slovenya, Singapur ve Türkiye: 2015 yılı verileri. Diğer tüm ülkeler: 2012 yılı verileri. - Kısaltmalar: N/A: Ulaşılabılır değil; N/P: İlgili ülkenin ricası ile veriler kaldırılmıştır.

- Yeterlik seviyeleri: Okuryazarlık ve matematik yeterlik seviyeleri 500 puanlık bir ölçek ile belirlenmiştir (Survey of Adult Skills: PIAAC: Programme for International Assessment of Adult Competencies). OECD Bir Bakışta Eğitim bağlamında bu yeterlik seviyeleri; Seviye 0/1: 225 puan ve aşağı; Seviye 2: 226-275 puan arası; Seviye 3: 276-325 puan arası; Seviye 4/5: 326 puan ve üzeri.

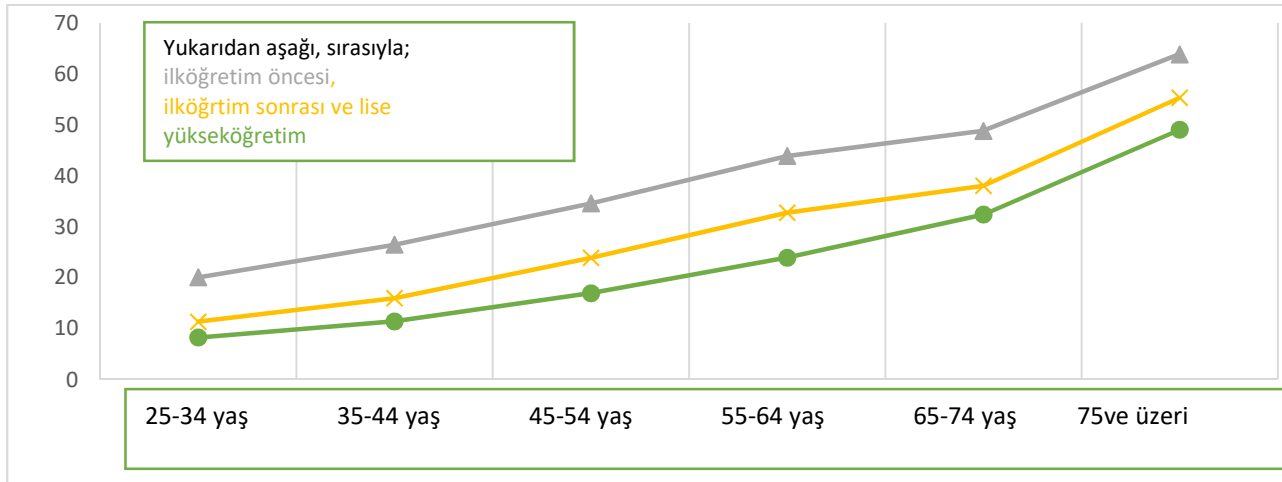
Tablo 1'den elde edilen veriler ışığında, sağlık durumunun iyi olduğunu belirten yetişkinlerin hem eğitim seviyesi daha yüksek olan hem de daha yüksek yeterlik düzeylerine sahip yetişkinler olduğu söylenebilir (%90). Eğitim durumu ve yeterlik düzeyi yükseldikçe, sağlık durumunun iyi olduğunu belirten yetişkinlerin oranının da aynı şekilde arttığı görülmektedir. Yeterlik seviyesi 2 olanların sağlık durumlarının iyi olduğunu bildirme oranı %78 iken, 3. seviyedekilerin oranı %85, 4/5. seviyedekilerin oranı ise %90'dır. Aynı şekilde bu durum hem erkekler hem de kadınlar için aynıdır. Genel OECD ortalamalarına bakıldığında, erkeklerde yeterlik seviyesi 0/1 düzeyinde olanların oranı en düşük iken (%69), bu oran yeterlik düzeyi yükseldikçe artmaktadır; seviye 2: %79, seviye 3: %86, seviye 4/5: %91. Benzer biçimde, kadınlarda da yeterlik seviyesi 0/1 düzeyinde olanların oranı en düşük iken (%65), yeterlik düzeyi yükseldikçe bu oranın arttığı görülmektedir; seviye 2: %77, seviye 3: %84, seviye 4/5: %90. Erkekler ile kadınların oranları kıyaslandığında, yüzdeler birbirine yakın olmakla birlikte erkeklerin oranlarının tüm seviyelerde kadınlarınkinden görece yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 1'den elde edilen başka bir bulgu da ülkeler düzeyindeki sağlıklı olduğunu bildiren oranıdır. Yine eğitim durumu ve yeterlik düzeyi yükseldikçe artmakla birlikte, sağlık durumunun iyi olduğunu bildiren yetişkinlerin en yüksek oranda bulunduğu ülkeler Çek Cumhuriyeti ve Almanya'dır (her biri %97). Bu ülkeleri sırasıyla, Avusturya, Kanada, İsrail ve ABD (her biri %95) ile Slovenya (%94) takip etmektedir. OECD ülkelerinin ortalama oranı %90 iken, Türkiye'nin oranının %84 olduğu ve genel ortalamanın altında kaldığı görülmektedir. Dahası, verilerine ulaşılan 32 ülke arasından Türkiye bu oran ile aynı orana sahip Singapur ile 26. sırayı paylaşmaktadır. Türkiye'yi takip eden ülkeler sırasıyla, Litvanya (%83), Estonya (%78), Endonezya (%78), Japonya (%74) ve Güney Kore'dir (%60).

Yukarıda da belirtildiği gibi, OECD eğitim araştırmalarının toplumsal çıktılar ile eğitim arasında nasıl bir ilişki olduğuna dair yapılan araştırmanın sonuçları ışığında, eğitim düzeyi ve yeterlik düzeyi yükseldikçe yetişkinlerin sağlıklı olduklarını bildirme oranının da yükseldiği görülmektedir. Eğitimin dışsallıkları açısından bakıldığında bu bulgunun, eğitimin dışsallıkları arasında olan "sağlık işlevi ve daha sağlıklı bireyler yetiştirme" dışsallığı ile uyumlu olduğu söylenebilir.

Yetişkinlerin Yaşadığı Bir Sağlık Durumu Nedeniyle Hareket Kısıtlılığı Yaşaması

OECD eğitim göstergelerinin toplumsal çıktılar ile eğitim arasındaki ilişkiyle ilgili bölümünde verilen ikinci toplumsal çıktı sağlık problemi nedeniyle hareket kısıtlılığı yaşadığını belirten bireylerin eğitim durumu ve yaş değişkenlerine göre yüzdeleri Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1: Sağlık Problemi Nedeniyle Hareket Kısıtlılığı Yaşadığını Belirten Yetişkinlerin Eğitim Durumu Ve Yaş Değişkenlerine Göre Yüzdesi

Kaynak: OECD Göstergeleri: Bir Bakışta Eğitim 2016 (Erişim Tarihi: 27/05/2017)

Şekil 1 incelendiğinde, sağlık problemi sonucunda hareket kısıtlılığı yaşayan yetişkinlerin oranının en yüksek ilköğretim öncesi eğitim düzeyine sahip yetişkinlerde olduğu ve bu oranın yetişkinlerin yaşları ilerledikçe arttığı görülmektedir. Ayrıca, eğitim düzeyi yükseldikçe, hareket kısıtlılığı yaşayan yetişkinlerin oranının düştüğü söylenebilir. Tüm yaş gruplarında, yetişkinlerin eğitim düzeyi yükseldikçe, sağlık problemine bağlı hareket kısıtlılığı yaşama ihtimalinin azaldığı görülmektedir. Yani, eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin daha uzun zaman sağlıklı bir biçimde yaşamlarına devam ettikleri söylenebilir. Eğitimin dışsallıkları açısından bakıldığında bu bulgunun, ilk bölümde de belirtildiği gibi, eğitimin dışsallıkları arasında olan “sağlık işlevi ve daha sağlıklı bireyler yetiştirme” dışsallığı ile uyumlu olduğu söylenebilir.

Sağlık problemi bağlı olarak hareket kısıtlılığı yaşadığını belirten yetişkinlerin eğitim durumu ve yaş değişkenlerine göre yüzdeleri OECD ülkeleri bazında Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Sağlık Problemi Nedeniyle Hareket Kısıtlılığı Yaşadığını Belirten Yetişkinlerin Eğitim Durumu ve Yaş Değişkenlerine Göre Yüzdeleri (Ülkeler Bazında)

	25-44 yaş				45-64 yaş				65 yaş ve üzeri			
	İlköğretim öncesi	İlköğretim sonrası veya Lise	Yükseköğretim	Tüm eğitim seviyeleri	İlköğretim öncesi	İlköğretim sonrası veya Lise	Yükseköğretim	Tüm eğitim seviyeleri	İlköğretim öncesi	İlköğretim sonrası veya Lise	Yükseköğretim	Tüm eğitim seviyeleri
OECD												
Avusturya	34	20	13	19	51	37	28	37	71	52	42	57
Belçika	32	14	8	14	40	26	16	27	52	39	29	43
Çek Cumhuriyeti	20	10	5	9	43	23	14	24	58	44	36	46
Danimarka	41	18	18	20	40	37	34	37	38	38	36	37
Estonya	26	17	10	15	54	40	28	37	76	68	61	68
Finlandiya	32	25	18	22	50	38	27	36	59	48	44	53
Fransa	21	15	9	13	37	25	16	26	56	42	30	48
Yunanistan	12	6	3	6	27	16	13	20	67	46	42	61
Macaristan	20	6	3	7	45	28	15	29	74	57	44	62
İzlanda	21	10	13	14	32	21	15	22	31	21	29	27
İrlanda	18	11	7	10	32	17	12	20	42	31	27	37
İtalya	15	11	7	11	33	21	18	26	67	48	37	62
Letonya	26	15	9	15	53	45	29	42	81	70	68	74
Lüksemburg	21	14	11	15	37	29	14	29	52	37	27	43
Hollanda	28	25	13	20	46	35	27	35	51	46	37	46
Norveç	18	14	8	11	31	23	15	21	32	23	16	24
Polonya	23	10	6	9	38	27	18	28	63	51	43	55
Portekiz	23	14	11	17	41	26	25	37	70	39	41	67
Slovakya	25	13	11	13	54	39	27	38	84	72	62	75
Slovenya	21	17	12	16	48	36	23	36	68	53	41	55
İspanya	15	10	7	10	30	19	16	24	56	37	34	52
İsveç	21	8	5	8	24	13	7	13	25	19	14	20
İsviçre	30	20	19	21	44	31	26	31	51	46	40	46
Birleşik Krallık	18	10	8	12	31	19	17	24	50	42	37	46
Litvanya	26	9	5	9	42	26	12	23	75	59	48	64
Avustralya	19	10	6	10	32	20	16	23	54	48	42	50
Kanada	13	7	5	6	21	16	12	15	38	32	26	32
İsrail	19	12	8	11	45	29	20	27	62	46	40	49
Yeni Zelanda	26	18	9	16	39	25	19	28	61	53	50	56
ABD	9	7	3	5	23	15	8	13	46	31	22	30
OECD Ortalaması	23	14	10	14	40	28	20	29	57	45	38	50

Kaynak: OECD Göstergeleri: Bir Bakışta Eğitim 2016 (Erişim Tarihi: 27/05/2017)

www.jret.org @Her hakkı saklıdır. Dergide yayınlanan yazıların; intihal, etik ve diğer tüm sorumluluğu yazara/yazarlara aittir.

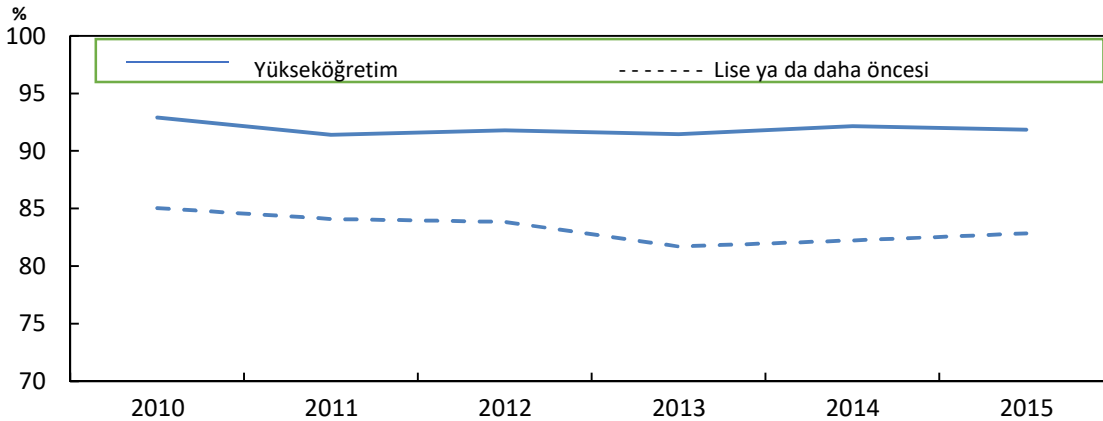
Tablo 2'deki ülkeler bazında verilen istatistiki verilere göre bazı ülkelerde, eğitim düzeyine göre hareket kısıtlılığına sahip yetişkinlerin paylarında büyük farklılıklara bulunmaktadır. Örneğin Danimarka'da, ilköğretim öncesi eğitim düzeyine sahip 25-44 yaş arası yetişkinlerin oranı %41 iken, ilköğretim sonrası veya lise düzeyinde eğitime sahip yetişkinlerde bu oran yirmi üç puan azalarak %18'e gerilemektedir. Benzer bir durum Belçika için de geçerlidir. Belçika'da, ilköğretim öncesi eğitim düzeyine sahip 25-44 yaş arası yetişkinlerin oranı %32 iken, ilköğretim sonrası veya lise düzeyinde eğitime sahip yetişkinlerde bu oran on sekiz puan azalarak %14'e gerilemektedir. Yükseköğretim düzeyinde ise bu oran %8 düzeyindedir. Polonya ile ilgili istatistiklere bakıldığında da benzer biçimde, ilköğretim öncesi eğitim düzeyine sahip 25-44 yaş arası yetişkinlerin oranının %23 iken, ilköğretim sonrası veya lise düzeyinde eğitime sahip yetişkinlerde bu oran on üç puan azalarak %10'a gerilediği görülmektedir. Yükseköğretim düzeyinde ise bu oran %6 düzeyindedir.

Tüm eğitim düzeyindeki ortalamalar bakıldığında, OECD ortalamasının 25-44 yaş arası yetişkinlerde %14, 45-64 yaş arası yetişkinlerde %29 ve 65 yaş ve üzeri yetişkinlerde ise %50 düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın yapıldığı ve verilerine ulaşılan 30 ülke arasından 16 ülkenin genel ortalamasının altında sağlık problemlerine bağlı hareket kısıtlılığı belirttiği göze çarpmaktadır. Bu ülkeler arasından İspanya ve ABD, en düşük düzeyde hareket kısıtlılığı bildiren yetişkinlerin olduğu ülkelerdir.

Tablo 2'ye bakıldığında, araştırma yapılan ülkelerin neredeyse tamamında (Danimarka, İzlanda ve Portekiz hariç olmak üzere), eğitim düzeyi yükseldikçe sağlık problemlerine bağlı olarak harekete kısıtlılığı yaşadığını belirten yetişkinlerin oranının azaldığı görülmektedir. Bu durum eğitimin, yetişkinlerin böyle sağlık problemleri yaşamalarında önemli bir rol oynadığının göstergesi olabilir. Bu nedenle, eğitim düzeyi düşük yetişkinlerin sağlık konusunda bilinçlendirilmelerinin yaşanan sağlık problemlerini azaltabilmek için gerekli olduğu söylenebilir.

Yaşam Doymu

OECD eğitim göstergelerinin toplumsal çıktılar ile eğitim arasındaki ilişkiyle ilgili bölümünde verilen bir diğer toplumsal çıktı da yetişkinlerin eğitim durumuna göre yaşam doyumuna ilişkin durumlarıdır. Bu toplumsal çıktı ile ilgili yüzdeler Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 2: Eğitim Durumuna Göre Yaşam Doyumuna İlişkin Yüzdeler (2010-2015)

Kaynak: OECD Göstergeleri: Bir Bakışta Eğitim 2016 (Erişim Tarihi: 27/05/2017)

Şekil 2'den de anlaşılacağı gibi, 2010-2015 yılları arasındaki süreçte, yükseköğretim düzeyinde eğitim durumuna sahip yetişkinlerin, lise veya daha öncesi bir eğitim düzeyine sahip yetişkinlere kıyasla, daha fazla yaşam doyumuna sahip oldukları görülmektedir. 2015 yılına gelindiğinde, OECD ülkelerinin ortalama olarak %92 düzeyinde yaşam doyumuna sahip olduğu görülmekteyken, lise ya da öncesi bir eğitime sahip yetişkinlerde bu oranın %83 düzeyinde olduğu görülmektedir. Yani eğitim düzeyi yükseldikçe, bireylerin yaşam doymu da yükselmektedir. Bunu etkileyen faktörler arasında bireylerin yaptıkları işlerinden elde ettikleri kazanç ve buna bağlı olarak yaşam standartlarının yükselmesi, daha iyi iş olanaklarına sahip olabilmesi, toplumsal statüsünün yükselmesi ve saygınlık gibi faktörler olduğu söylenebilir. Eğitimin dışsalıkları açısından bakıldığında da bu bulgu, McMahon'ın (1987) öne sürdüğü dışsalılıklardan "eğitimin yaşam doymu üzerindeki etkisi" ile örtüşmektedir.

www.jret.org @Her hakkı saklıdır. Dergide yayınlanan yazıların; intihal, etik ve diğer tüm sorumluluğu yazara/yazarlara aittir.

OECD ülkelerindeki yetişkinlerin eğitim durumuna göre yaşam doyum düzeyleri ülkeler bazında Tablo 3'te verilmiştir.
Tablo 3: Eğitim Durumuna Göre Yaşam Doyumu Düzeyleri (2015)

	Yaşam Doyumu			
	İlköğretim öncesi	İlköğretim sonrası veya lise	Yükseköğretim	Tüm eğitim seviyeleri
	%	%	%	%
OECD				
Avustralya	N/A	85	95	90
Avusturya	N/A	95	84	90
Belçika	N/A	87	95	91
Kanada	N/A	90	97	95
Şili	85	88	97	89
Çek Cumhuriyeti	N/A	85	96	88
Danimarka	N/A	96	96	93
Estonya	N/A	N/A	N/A	N/A
Finlandiya	N/A	96	95	95
Fransa	79	87	93	87
Almanya	N/A	N/A	N/A	N/A
Yunanistan	N/A	65	84	67
Macaristan	N/A	59	83	59
İzlanda	N/A	89	100	94
İrlanda	86	89	93	89
İsrail	N/A	89	92	90
İtalya	86	87	89	87
Japonya	N/A	69	85	78
Güney Kore	N/A	63	75	70
Letonya	N/A	78	94	81
Lüksemburg	N/A	89	95	91
Meksika	76	81	N/A	78
Hollanda	N/A	97	96	95
Yeni Zelanda	N/A	97	97	95
Norveç	N/A	95	97	95
Polonya	N/A	80	91	80
Portekiz	36	63	89	51
Slovakya	N/A	77	98	80
Slovenya	46	72	85	66
İspanya	78	85	94	85
İsveç	N/A	93	98	94
İsviçre	N/A	N/A	97	96
Türkiye	59	63	79	63
Birleşik Krallık	87	N/A	87	86
ABD	N/A	81	91	85
Arjantin	88	92	88	89
Brezilya	74	93	N/A	83
Güney Afrika	N/A	52	85	48
Çin	54	68	85	60
Kolombiya	68	82	N/A	79
Kosta Rika	83	N/A	94	87
Hindistan	26	43	67	34
Endonezya	41	65	N/A	52
Litvanya	N/A	69	87	73
Rusya	N/A	75	87	78
Suudi Arabistan	72	72	89	77
OECD Ortalaması	N/A	83	92	84

Kaynak: OECD Göstergeleri: Bir Bakışta Eğitim 2016 (Erişim Tarihi: 27/05/2017)

Not: Kısaltmalar: N/A: Ulaşılabılır değil

www.jret.org @Her hakkı saklıdır. Dergide yayınlanan yazıların; intihal, etik ve diğer tüm sorumluluğu yazara/yazarlara aittir.

Tablo 3 incelendiğinde, ayrı ayrı tüm eğitim seviyelerinde Hindistan'daki yetişkinlerin yaşam doyumlarının diğer ülkelerden düşük olduğu tespit edilmiştir. Özellikle ilköğretim önce eğitim düzeyinde, Hindistan %26'lık yaşam doyumu oranı ile 46 ülke arasında son sırada yer almaktadır. Her ne kadar Hindistan'da yetişkinlerin eğitim düzeyi arttıkça, tıpkı diğer ülkelerde olduğu gibi, yaşam doyumları artsa da, bu oran tüm ülkeler arasında en düşük düzeydedir. İlköğretim sonrası veya lise düzeyinde Hindistan'ı (%43), %52'lik yaşam doyumu düzeyiyle Güney Afrika, %59'luk oran ile Macaristan takip etmektedir. Tüm eğitim düzeylerinin ortalamalarına bakıldığında, yaşam doyumu en düşük olan Hindistan'ı (%34) sırasıyla, Güney Afrika (%48), Portekiz (%51), Endonezya (%52), Macaristan (%59), Çin (%60) ve Türkiye (%63) takip etmektedir. Bu oranlar, genel ortalaması %84 olan OECD ortalamalarının oldukça altındadır. Eğitim durumuna göre yaşam doyum düzeyi en yüksek ülkelere bakıldığında ise, %95'lik yaşam doyum oranları ile Kanada, Hollanda, Yeni Zelanda ve Norveç göze çarpmakta, bu ülkeleri İzlanda ve İsveç (her biri %94) takip etmektedir. Eğitim durumuna göre Türkiye'deki yetişkinlerin yaşam doyum düzeyleri incelendiğinde ise ortaya çıkan tablonun iç açıcı olduğunu söylemek pek de mümkün görünmemektedir. Her ne kadar diğer ülkelerde olduğu gibi yetişkinlerin eğitim düzeyleri arttıkça yaşam düzeylerinin Türkiye'de de arttığı görülse de ortalama puanlara bakıldığında 46 ülke arasından son sıralarda, yani yaşam doyum düzeyi en düşük orana sahip ülkeler arasında, kendine yer bulduğunu ve OECD ortalamalarının çok altında yaşam doyum düzeyi olduğu ifade edilebilir.

Yetişkinlerin Ayda En Az Bir Kez Gönüllülük İşi Yapması

OECD eğitim göstergelerinin toplumsal çıktılar ile eğitim arasındaki ilişkiyle ilgili bölümünde verilen başka bir toplumsal çıktı da yetişkinlerin ayda en az bir kez gönüllülük işi yaptığını dair toplumsal çıktıdır. Bu çıktıya ilişkin, yetişkinlerin eğitim durumu ve okuryazarlık yeterliği değişkenlerine göre yüzdeleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Ayda En Az Bir Kere Gönüllülük İşi Yaptığını İfade Eden Yetişkinlerin Eğitim Durumu ve Okuryazarlık Yeterliği Değişkenlerine Göre Yüzdeleri

	Tüm eğitim seviyeleri				
	Seviye 0/1	Seviye 2	Seviye 3	Seviye 4/5	Toplam
	%	%	%	%	%
OECD					
Avustralya	13	18	24	27	21
Avusturya	13	22	26	24	22
Kanada	15	21	28	35	25
Çek Cumhuriyeti	7	9	10	11	10
Danimarka	17	24	29	28	25
Estonya	8	9	10	14	10
Finlandiya	17	19	23	25	22
Fransa	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Almanya	14	22	27	30	23
İrlanda	13	19	23	26	20
İtalya	9	13	18	17	13
Japonya	12	12	12	11	12
Güney Kore	9	12	12	15	12
Hollanda	21	27	31	31	28
Norveç	17	27	35	34	30
Polonya	6	6	9	12	7
Slovakya	6	8	9	9	8
İspanya	6	10	13	16	10
İsveç	11	17	21	27	20
ABD	18	26	33	39	29
Belçika	11	18	23	28	20
İngiltere	10	15	20	26	18
Kuzey İrlanda	12	14	22	28	18
İngiltere/N. İrlanda	10	15	20	26	18
OECD Ortalaması	12	17	21	23	18

Kaynak: OECD Göstergeleri: Bir Bakışta Eğitim 2014 (Erişim Tarihi: 27/05/2017)

Not: Kısaltmalar: N/A: Ulaşılabılır değil

www.jret.org @Her hakkı saklıdır. Dergide yayınlanan yazıların; intihal, etik ve diğer tüm sorumluluğu yazara/yazarlara aittir.

Tablo 4’te görüldüğü gibi, ülkelerin tüm eğitimi seviyelerindeki yeterliklerine bakıldığında, en yüksek gönüllülük işi yapma oranının %30 ile Norveç’te olduğu, bunu sırasıyla, ABD (%29), Hollanda (%28), Kanada (%25) ve Danimarka’nın (%25) takip ettiği görülmektedir. En düşük gönüllülük işi yapma oranının ise Polonya’da (%7) olduğu ve bunu sırasıyla, Slovakya (%8), Çek Cumhuriyeti (%10), Estonya (%10) ve İspanya’nın takip ettiği ortaya çıkmaktadır.

Genel olarak Tablo 4 incelendiğinde, eğitim durumu ve yeterlik değişkenlerine göre ayda en az bir kere gönüllük işi yaptığını ifade eden yetişkinlerin oranının eğitim ve yeterlik düzeyi yükseldikçe arttığı görülmektedir. Yeterlik düzeyi 0/1 seviyesinde olan yetişkinler için genel OECD ortalaması %12 iken, seviye 2’de bu oran %17, seviye 3’te %21 ve 4/5. Seviyelerde ise %23’tür. Yani yetişkinlerin eğitim durumu yükseldikçe gönüllülük işi yapma oranları da artmaktadır. Eğitimin dışsallıklarıyla ilişkilendirildiğinde bu bulgunun, McMahon’un (1987) ortaya koyduğu eğitimin “toplumun ve devlet kuruluşlarının sunduğu kamu hizmetlerini, gönüllü hizmetleri ve yardım hizmetlerini artırması” dışsallığı ile örtüştüğü söylenebilir.

Yetişkinlerin Başkalarına Güven Duyması

OECD eğitim göstergelerinin toplumsal çıktılar ile eğitim arasındaki ilişkiyle ilgili bölümünde verilen diğer bir toplumsal çıktı da yetişkinlerin başkalarına güvendiğini ifade ettiğine dair toplumsal çıktıdır. Bu çıktıya ilişkin, yetişkinlerin eğitim durumu ve okuryazarlık yeterliği değişkenlerine göre yüzdeleri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Başkalarına Güvendiğini İfade Eden Yetişkinlerin Eğitim Durumu ve Okuryazarlık Yeterliği Değişkenlerine Göre Yüzdeleri

	Tüm eğitim seviyeleri				
	Seviye 0/1	Seviye 2	Seviye 3	Seviye 4/5	Toplam
	%	%	%	%	%
OECD					
Avustralya	12	17	25	37	23
Avusturya	14	18	27	37	22
Kanada	17	21	30	36	26
Çek Cumhuriyeti	5	5	8	15	7
Danimarka	30	43	57	63	48
Estonya	8	8	11	14	10
Finlandiya	21	28	35	42	33
Fransa	7	10	13	16	11
Almanya	9	9	18	27	14
İrlanda	13	14	19	27	16
İtalya	6	8	13	14	9
Japonya	16	14	18	21	18
Güney Kore	10	11	13	17	12
Hollanda	16	25	36	45	32
Norveç	21	28	41	50	36
Polonya	11	12	17	28	15
Slovakya	9	7	9	15	9
İspanya	16	19	27	34	21
İsveç	21	29	40	49	36
ABD	15	19	26	37	23
Belçika	13	15	21	26	19
İngiltere	12	13	21	32	19
Kuzey İrlanda	11	14	19	26	16
İngiltere/N. İrlanda	12	13	21	32	18
OECD Ortalaması	14	17	24	31	21

Kaynak: OECD Göstergeleri: Bir Bakışta Eğitim 2014 (Erişim Tarihi: 27/05/2017)

www.jret.org @Her hakkı saklıdır. Dergide yayınlanan yazıların; intihal, etik ve diğer tüm sorumluluğu yazara/yazarlara aittir.

Tablo 5'te görüldüğü gibi, ülkelerin tüm eğitimi seviyelerindeki yeterliklerine bakıldığında, en yüksek başkalarına güven oranının Danimarka'da olduğu (%48), bunu %36'lık oranla Norveç ve İsveç'in, bu ülkeleri de Finlandiya (%33) ve Hollanda'nın (%32) takip ettiği görülmektedir. En düşük başkalarına güven oranının ise %7 ile Çek Cumhuriyeti'nde olduğu ve bunu %9'lu oranla İtalya ve Slovakya'nın takip ettiği ortaya çıkmaktadır.

Genel olarak Tablo 5 incelendiğinde, eğitim durumu ve yeterlik değişkenlerine göre başkalarına güvendiğini ifade eden yetişkinlerin oranının eğitim ve yeterlik düzeyi yükseldikçe arttığı görülmektedir. Yeterlik düzeyi 0/1 seviyesinde olan yetişkinler için genel OECD ortalaması %14 iken, seviye 2'de bu oran %17, seviye 3'te %24 ve 4/5. seviyelerde ise %31'dir. Yani yetişkinlerin eğitim durumu yükseldikçe başkalarına güven duyguları da artmaktadır. Eğitimin dışsallıklarıyla ilişkilendirildiğinde bu bulgunun, eğitimin bir bütün olarak topluma sağladığı yararlar bağlamında dışsallıklarıyla örtüştüğü söylenebilir.

Yetişkinlerin Yönetimde Söz Sahibi Olması

OECD eğitim göstergelerinin toplumsal çıktılar ile eğitim arasındaki ilişkiyle ilgili bölümünde verilen son toplumsal çıktı da yetişkinlerin yönetimde söz sahibi olduğuna dair toplumsal çıktıdır. Bu çıktıya ilişkin, yetişkinlerin eğitim durumu ve okuryazarlık yeterliği değişkenlerine göre yüzdeleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Yönetimde Söz Sahibi Olduğunu Söyleyen Yetişkinlerin Eğitim Durumu ve Okuryazarlık Değişkenlerine Göre Yüzdeleri

	Tüm eğitim seviyeleri				
	Seviye 0/1	Seviye 2	Seviye 3	Seviye 4/5	Toplam
	%	%	%	%	%
OECD					
Avustralya	20	27	36	53	34
Avusturya	20	25	37	44	30
Kanada	24	30	41	49	36
Çek Cumhuriyeti	16	18	24	29	21
Danimarka	35	47	57	61	51
Estonya	15	18	30	44	25
Finlandiya	36	41	49	61	48
Fransa	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Almanya	15	20	30	35	24
İrlanda	20	24	32	42	28
İtalya	12	17	22	31	17
Japonya	16	18	27	38	27
Güney Kore	23	30	41	48	35
Hollanda	25	32	43	58	41
Norveç	27	39	57	70	50
Polonya	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Slovakya	13	19	24	37	22
İspanya	19	23	27	35	24
İsveç	30	36	51	60	46
ABD	34	39	51	62	45
Belçika	26	28	36	46	33
İngiltere	21	27	37	48	33
Kuzey İrlanda	16	20	27	42	24
İngiltere/N. İrlanda	21	26	36	48	32
OECD Ortalaması	22	28	38	48	33

Kaynak: OECD Göstergeleri: Bir Bakışta Eğitim 2014 (Erişim Tarihi: 27/05/2017)

Not: Kısaltmalar: N/A: Ulaşılabılır değil

Tablo 6'da görüldüğü gibi, ülkelerin tüm eğitimi seviyelerindeki yeterliklerine bakıldığında, yönetimde söz sahibi olmalarına dair en yüksek oranının %50 ile Norveç'te olduğu, bunu sırasıyla, Finlandiya (%48), İsveç (%46) ve ABD'nin (%45) takip ettiği görülmektedir. Yönetimde söz sahibi olmaya dair en düşük oranının ise İtalya'da (%17) olduğu ve bunu sırasıyla, Çek Cumhuriyeti (%21) ve Slovakya'nın (%22) takip ettiği ortaya çıkmaktadır.

Genel olarak Tablo 6 incelendiğinde, eğitim durumu ve yeterlik değişkenlerine göre yönetimde söz sahibi olduğunu ifade eden yetişkinlerin oranının eğitim ve yeterlik düzeyi yükseldikçe arttığı görülmektedir. Yeterlik düzeyi 0/1 seviyesinde olan yetişkinler için genel OECD ortalaması %22 iken, seviye 2’de bu oran %28, seviye 3’te %38 ve 4/5. Seviyelerde ise %48’dir. Yani yetişkinlerin eğitim durumu yükseldikçe yönetimde söz sahibi olma oranları da artmaktadır. Eğitimin dışsallıklarıyla ilişkilendirildiğinde bu bulgunun, eğitimin “demokrasi ve demokratik toplumun oluşması” dışsallığı ile örtüştüğü söylenebilir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, “Bir bakışta eğitim: OECD 2016 göstergeleri” ışığında eğitim ile toplumsal çıktılar arasındaki ilişkinin eğitimin dışsallıkları açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır, bu bağlamda OECD raporunun ilgili bölümünde, yetişkinlerin yeterliklerini ölçmek amacıyla kullanılan Yetişkin Becerileri Ölçeği aracılığıyla ülkelerin eğitim ve yeterlik durumları ışığında toplumsal çıktıları incelemiştir. Araştırma kapsamında yapılan içerik analizi neticesinde, yetişkinlerin eğitim düzeyi ve yeterlik düzeyi yükseldikçe yetişkinlerin sağlıklı olduklarını bildirme oranının da yükseldiği, eğitim düzeyi yükseldikçe sağlık problemlerine bağlı olarak harekete kısıtlılığı yaşadığını belirten yetişkinlerin oranını azaldığı görülmektedir. Bu durum eğitimin, yetişkinlerin böyle sağlık problemleri yaşama durumlarında önemli bir rol oynadığının göstergesi olabilir. Eğitimin dışsallıkları açısından bakıldığında bu sonucun, eğitimin dışsallıkları arasında olan “sağlık işlevi ve daha sağlıklı bireyler yetiştirme” dışsallığı ile uyumlu olduğu söylenebilir. Cutler ve Lleras-Muney’e (2006: 2-10) göre, eğitim ile sağlık arasında güçlü ve sürekli bir ilişki vardır. Çeşitli ülkelerde ve çeşitli ölçütlerle bu ilişki gözlemlenmiştir. Yaşamına sağlıklı devam etme oranı, hastalık yaşama durumu ve hatta yaşa göre düzeltilmiş mortalite hızının eğitim durumuna göre değişiklik gösterdiği tespit edilmiştir. Eğitim durumunun yüksek olması bireylerin daha sağlıklı fiziksel işlevlerinin, daha düşük ölüm oranının ve engelliliğinin olması ile sonuçlanırken, eğitim durumu düşük bireylerde ise daha fazla bulaşıcı hastalıklar, sağlık problemleri ve daha düşük yaşam süresi gözlemlenmektedir (Morris, 1990; Ross ve Wu, 1995; Williams 1990) Bireyin sağlık durumunun yanı sıra hayatındaki birçok sosyal çıktının eğitim ile ilişkili olduğunu söylemek mümkündür. Eğitim durumu; sağlık, gönüllülük, bireylerarası güven, siyasal etkililik ve yaşam doyumu gibi sosyal çıktılarla olumlu bir ilişki içerisindedir (OECD, 2016: 154). Dahası, Boarini, Comola, Smith, Manchin ve Keulenaer (2012: 10) de eğitim durumunun öznel iyi oluş ile gelir durumu ve varlık, iş durumu, barınma, sağlık/yaşam dengesi, eğitim ve beceriler, sosyal ilişkiler, sivil katılım ve gönüllülük, çevresel nitelik ve kişisel güvenlik gibi değişkenler arasındaki farklılıkları açıklamada önemli bir etken olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırma sonucunda elde edilen bir diğer sonuca göre, yetişkinlerin eğitim düzeyi yükseldikçe, yaşam doyumu düzeylerinin de yükseldiği görülmektedir. Bunu etkileyen faktörler arasında bireylerin yaptıkları işlerinden elde ettikleri kazanç ve buna bağlı olarak yaşam standartlarının yükselmesi, daha iyi iş olanaklarına sahip olabilmesi, toplumsal statüsünün yükselmesi ve saygınlık gibi faktörler olduğu söylenebilir. Eğitimin dışsallıkları açısından bakıldığında da bu sonucun eğitimin dışsallıklardan “eğitimin yaşam doyumu üzerindeki etkisi” ile örtüştüğü söylenebilir. Meeks ve Murrell (2001), çalışmalarında eğitim ile gelir ilişkisine dikkat çekerek eğitilmiş bireylerin elde ettikleri gelirin sağlıklı yaşlanmalarına aracılık edebileceğini ve böylece yaşam doyumlarının da yükseleceğini ifade etmişlerdir. Frey ve Stutzer (2002) de bireylerin eğitim sonucunda elde ettiği gelir ve sağlık değişkenlerini kontrol ederek, eğitimin iyi oluşu ve yaşam doyumunu olumlu biçimde etkilediğini ortaya koymuştur. Ayrıca, Blanchflower (2008), Helliwell (2002), Illies, Yao, Curseu ve Liang (2019) ve Cheung ve Chan (2009) da daha fazla eğitim alanların yaşam doyumunun daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırmadan elde edilen başka bir sonuç da, eğitim durumu ve yeterlik değişkenlerine göre de ayda en az bir kere gönüllük işi yaptığını ifade eden yetişkinlerin oranının eğitim ve yeterlik düzeyi yükseldikçe arttığı görülmektedir. Yani yetişkinlerin eğitim durumu yükseldikçe gönüllülük işi yapma oranları da artmaktadır. Eğitimin dışsallıklarıyla ilişkilendirildiğinde bu sonucun, eğitimin “toplumun ve devlet kuruluşlarının sunduğu kamu hizmetlerini, gönüllü hizmetleri ve yardım hizmetlerini artırması” dışsallığı ile örtüştüğü söylenebilir. Ayrıca, eğitim durumu ve yeterlik değişkenlerine göre başkalarına güvendiğini ifade eden yetişkinlerin oranının eğitim ve yeterlik düzeyi yükseldikçe arttığı görülmektedir. Yani yetişkinlerin eğitim durumu yükseldikçe başkalarına güven duyguları da artmaktadır. Eğitimin dışsallıklarıyla ilişkilendirildiğinde bu sonucun, eğitimin bir bütün olarak topluma sağladığı yararlar bağlamında dışsallıklarıyla örtüştüğü söylenebilir. Knack ve Keefer (1997) ve Knack ve Zak’e (2002) göre, eğitim yoluyla bireylerin daha fazla bilgilenmeleri nedeniyle bireylerarası bilgi alışverişinin daha iyi biçimde sağlanmasına ve

www.jret.org @Her hakkı saklıdır. Dergide yayınlanan yazıların; intihal, etik ve diğer tüm sorumluluğu yazara/yazarlara aittir.

eylemlerinin sonuçları ile ilgili daha bilinçli davranmalarına olanak tanıdığından eğitimin güven duygusunu artırdığını belirtmişlerdir. Huang, Maassen van den Brink ve Groot (2009) ve Helliwell (2002) ise, kişilerin eğitim düzeyinin artmasının bireylerarası güveni artırdığını ifade etmiştir.

Bununla birlikte, eğitim durumu ve yeterlik değişkenlerine göre yönetimde söz sahibi olduğunu ifade eden yetişkinlerin oranının eğitim ve yeterlik düzeyi yükseldikçe arttığı görülmektedir. Yani yetişkinlerin eğitim durumu yükseldikçe yönetimde söz sahibi olma oranları da artmaktadır. Eğitimin dışsallıklarıyla ilişkilendirildiğinde bu sonucun, eğitimin “demokrasi ve demokratik toplumun oluşması” dışsallığı ile örtüştüğü söylenebilir. Altan’a (2011) göre demokratik toplumlarda eğitim, hem bireylerin siyasal tercihlerinin oluşmasında, hem de eşitlik ve hoşgörü kültürünün oluşmasında ve bireylerin birbirlerine daha hoşgörülü davranmasında önemli bir rol oynamaktadır. Gutman ve Ben-Porath’a (2014) göre de modern demokrasiler yaşamlarını sürdürebilmek ve başarılı olabilmek için eğitimli vatandaşlara ihtiyaç duyarlar.

Eğitimin parasal getirilerinin yanı sıra parasal olmayan getirilerinin de olduğu bilinmekte olan bir gerçektir. Parasal olmayan getiriler arasından ise eğitimin dışsallıklarının da en az parasal getiriler kadar önem taşıdığını belirtmenin yanlış olmayacağı söylenebilir. Çünkü modern toplumun yalnızca ekonomik değil aynı zamanda politik, toplumsal ve kültürel amaçlarının da olduğu açıktır. Bu bağlamda düşünüldüğünde, eğitimin bu amaçların gerçekleştirilmesinde oynadığı rolün çok önemli olduğu vurgulanmalıdır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında;

- Eğitim düzeyi düşük yetişkinlerin sağlık konusunda bilinçlendirilmelerinin yaşanan sağlık problemlerini azaltabilmek için gerekli olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, yaşam boyu eğitim etkinlikleri aracılığıyla yetişkinlerin eğitim almaları sağlanabilir.
- Yalnızca sağlıklı olmaya ilişkin çıktılardan değil, aynı zamanda yetişkinlerin yaşam doyumu, ayda en az bir kez gönüllülük işi yapması, başkalarına güven duyması ve yönetimde söz sahibi olması gibi toplumsal çıktılardan eğitim düzeyi ve yeterlik düzeyi yükseldikçe arttığı sonucundan yola çıkarak, yetişkinlerin eğitime erişiminin sağlanması gerektiği önerilebilir. Bu bağlamda üniversiteler, Milli Eğitim Müdürlükleri ve belediyeler hem kendi bünyelerinde hem de işbirlikleri ile yetişkinlerin eğitim etkinliklerine ulaşımını kolaylaştırabilir.
- Nicel veriler ışığında yapılan değerlendirmelerden yola çıkarak, toplumsal çıktılardan eğitim düzeyi azaldıkça olumsuz biçimde etkilenmesinin olası nedenleri nitel araştırma deseni kullanılarak derinlemesine incelenebilir.
- Sosyo-ekonomik yapıları farklı ülkeler karşılaştırmalı analiz yöntemi ile incelenebilir ve böylece iyi örnekler ile gelişime ihtiyaç duyan ülkeler karşılaştırılarak çözüm önerileri getirilebilir.

KAYNAKÇA

- Altan, C. (2011). Eğitim-siyasal eğilim ilişkisi: Mersin örneği. *CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1), 313-329.
- Blanchflower, D. (2008). Happiness economics. *Research Summary*, 2, 85-96.
- Boarini, R, Comola, M., Smith, C., Manchin, R., & Keulenaer, F. (2012), What makes for a better life?: The determinants of subjective well-being in OECD countries – Evidence from the Gallup World Poll. *OECD Statistics Working Papers*, 2012/03, OECD Publishing, DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/5k9b9ltjm937-en>.
- Cheung, H. Y., & Chan, A. W. (2009). The effect of education on life satisfaction across countries. *Alberta Journal of Educational Research*, 55(1).
- Cutler, D. M., & Lleras-Muney, A. (2006). Education and health: Evaluating theories and evidence. *NBER (National Bureau of Economic Research) Working Paper*, 12352.
- Frey, B. S., & Stutzer, A. (2002). What can economists learn from happiness research?. *Journal of Economic literature*, 40(2), 402-435.
- Friedman, M., & Friedman, R. (1990). *Free to choose: A personal statement*. San Diego: Harcourt Brace.
- Gutmann, A., & Ben-Porath, S. (2014). Democratic education. *The encyclopedia of political thought*, 863-875.
- Gümüş, E., & Şişman, M. (2012). *Eğitim ekonomisi ve planlaması*. Ankara: Pegem Akademi.
- www.jret.org @Her hakkı saklıdır. Dergide yayınlanan yazıların; intihal, etik ve diğer tüm sorumluluğu yazara/yazarlara aittir.**

- Helliwell, J. F. (2002). *Globalization and well-being*. UBC press.
- Huang, J., Maassen van den Brink, H., & Groot, W. (2009). A meta analysis of the effect of education on social capital. *Economics of Education Review*, 28(4), 454-464.
- Ilies, R., Yao, J., Curseu, P. L., & Liang, A. X. (2019). Educated and happy: A four-year study explaining the links between education, job fit, and life satisfaction. *Applied Psychology*, 68(1), 150-176.
- Knack, S., & Keefer, P. (1997). Does social capital have an economic payoff? A cross-country investigation. *Quarterly Journal of Economics*, 112(4), 1251-1288.
- Knack, S., & Zak, P. (2002). Building trust: Public policy, interpersonal trust, and economic development. *Supreme Court Economic Review*, 10, 91-107.
- Kurul, N. (2012). *Eğitim Finansmanı*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Mcmahon, W. W. (1987). Externalities in education. In G. Psacharopoulos (Eds.) *Economics of education: research and studies*. Oxford: Pergamon Press.
- Meeks, S., & Murrell, S. A. (2001). Contribution of education to health and life satisfaction in older adults mediated by negative affect. *Journal of aging and health*, 13(1), 92-119.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber (Çev.Ed. S. Turan)*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Morris, J. N. (1990). Inequalities in health: Ten years and little further on. *The Lancet*, 336, 491-493.
- OECD (2016). *Education at a Glance 2016: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.187/eag-2016-en> (Erişim Tarihi: 27.05.2017).
- OECD (2014). *Education at a Glance 2014: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing. http://www.oecd-ilibrary.org/education/data/education-at-a-glance_eag-data-en (Erişim Tarihi: 27.05.2017).
- Ross, C. E., & Wu, C. L. (1995). The links between education and health. *American sociological review*, 60(5), 719-745.
- Şimşek, Y. (2001). Eğitimin dışsallıklarının dikkat çeken olguları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 26, 239-256.
- Taylor, L. L. (1999). Government's role in primary and secondary education. *Economics Review-Federal Reserve Bank of Dallas, First Quarter*, 15-24.
- Ünal, I. I. (1996). *Eğitim ve yetiştirme ekonomisi*. Ankara: Torun Matbaası.
- Williams, D. R. (1990). Socioeconomic differentials in health: A review and redirection. *Social Psychology Quarterly*, 53, 81-99.
- Wolfe, B. L. (1995). External benefits of education. In M. Carnoy (Eds.). *International encyclopedia of economics of education*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Yardımcıoğlu, F. (2013). Eğitim ve sağlık ilişkisi: Panel eşbütünleşme ve panel nedensellik analizi. *Ekonomik ve sosyal araştırmalar dergisi*, 9(1), 49-74.
- Yılmaz, T., & Sarpkaya, R. (2016). *Eğitim ekonomisi: Eleştirel bir yaklaşım*. Ankara: Anı Yayıncılık.